

ČÍSLO 17, ROČNÍK 1994

MORAVŠTÍ POUTNÍCI VE VÍDNI

Svatý Klement Maria Hofbauer, apoštol města Vídně, patří k pevným poutům, které po staletí přes hrani-ce pojí sousední diecéze - brněn-skou a vídeňskou. V první se naro-dil a byl pokřtěn, ve druhé se uza-vřela jeho požehnaná pouť Evropou a celým úspěšným životem. Všude, kde působil, byl centrem duchovní péče a přemnohým hledajícím urov-nával příkladem své dobroty a nad-šení cestu do katolické církve.

Svatý Klement zemřel 15. března roku 1820. A stalo se již krásnou tradicí, že v předvečer tohoto dne přicházejí do chrámu Panny Marie Na nábřeží (Am Gestade) ve Vídni uctít světce památku také četní věřící brněnské diecéze. Bylo tomu tak i v letošním roce, kdy v čele na-ších poutníků do Vídně přijel opět Otec biskupský vikář, prelát Ludvík Horký. Kroky Moravanů zaměřily nejdříve do arcibiskupského palá-ce, kde Brňany (posílené o velmi početnou skupinu poutníků z Da-čic) přijal Otec arcibiskup, kardinál H. H. Groer. Bylo to setkání ne-smírně srdečné, naplněné neformál-ními slovy z obou stran a jemným, laskavým humorem pana kardinála. Po prohlídce kapucínské císařské hrobky čekalo naše poutníky přijetí na vídeňské radnici, kde s obdivem sledovali, jak velký význam přiklá-dají představitelé města duchovním hodnotám a jak upřímně je zde pa-mátka sv. Klementa ceněna.

Již podruhé pak moravské pout-níky při příležitosti výročí světceva úmrtí přijal také nejvyšší předsta-vitel Rakouské republiky, pan spol-kový prezident dr. T. Klestil. Vřelými slovy zhodnotil odkaz sv. Klementa a podpořil úsilí všech, kdo usilují o je-ho naplnění i v dnešní době. Upří-mného díky se zde dostalo také při-tomným představitelům zvláštního diecézního výboru, který každoroční Dny K. M. Hofbauera ve Vídni obě-tavě organizuje. Laskavostí pana prezidenta byla na závěr audience Brňanům umožněna prohlídka běž-ně nepřístupné části vídeňského Hofburgu, kterou kdysi obývala cí-sařovna Marie Teresie a dnes slouží jako pracovní prezidentské kancelá-ři a samotné hlavě rakouského stá-tu.

Vyvrcholením březnové poutě by-la slavná večerní bohoslužba v kos-tele Am Gestade, již koncelebrovali velmistr řádu německých rytířů dr. A. Wieland, Msgre Ludvík Horký a řada rakouských i českých kněží. Překrásnou gotickou stavbou nad ostatky svatého Klementa, mocného přimlouve za obě diecéze, zněly modlitby i písně střídavě česky a ně-mecky, čestnou stráž při bohoslužbě stáli vídeňští katoličtí studenti v his-torických uniformách dávné gardy. I to přispělo k hlubokému prožitku všech účastníků, kteří odjížděli do svých domovů naplnění opravdovou, z evangelia pramenící radostí.

(vaš)

KŘESŤANÉ A PRÁCE

Z KATECHEZE SV. OTCE NA SVÁTEK SV. JOSEFA

Kristus se zjevil člověku jako člo-věk: miloval lidským srdcem, trpěl jako každý z nás, pracoval lidskýma rukama. Od tesaře Josefa se naučil řemeslu a namáhavá práce se stala základní dimenzí tajemství vykou-pení. Ten, který "pracoval lidskýma rukama" (GS 22), je Vykupitel světa, Boží Syn, který je stejné podstaty s Otcem, narodil se působením Du-cha svatého z Panny Marie. Josef pro něj představoval nebeského Ot-ce, který jej vyučil řemeslu, které sám prováděl. Proto je Ježíš nazýván "Syn tesařův" (Mt 1 3,55).

Chtěl bych dnes obrátit naši po-zornost a naši modlitbu ke světu práce a průmyslu. Budeme dnes hovořit o práci a podíváme se na její plody. **Nejdůležitějším plodem prá-ce je sám člověk.** Pomocí vlastní práce formuje člověk sám sebe, od-haluje své vlastní možnosti a usku-tečňuje je. Současně je věnuje dru-hým, celé společnosti. Potvrzuje tak prostřednictvím práce své vlastní lidství a tím, že realizuje plně sám sebe, stává se v určitém smyslu da-rem pro druhé.

V encyklice "Laborem exercens" jsem se snažil vyzvednout a zdů-raznit tento veliký, **osobní význam lidské práce.** Nikdy nesmíme ztratit ze zřetele toto pořadí významu. **Nikdy se nesmí podřizovat práce kapitálu,** protože to odporuje řádu, který stanovil Stvořitel. **Práci vyko-nává člověk pro člověka.** Jen tak odpovídá práce správnému řádu. Jinak dochází k maření a ničení Božího plánu.

Práce by se měla stát příležitostí k podpoře spravedlnosti a prame-nem vzrůstající sociální lásky.

Chtěl bych zvláště zdůraznit **vztah práce a rodiny**. Řemeslník Josef z Nazareta se namáhal, aby uživil Svätou Rodinu. Pracovat pro výživu rodiny je nejpřednějším prá-vem každého pracovníka a každé pracovnice. Jestliže společenský řád práce se vztahuje k osobnosti toho, kdo pracuje, jestliže mu má sloužit, musí sloužit především **dobru rodi-ny a vytvářet v něm podmínky pro výchovu dětí**.

Musíme proto zdůraznit tu **nejdůležitější práci svěřenou že-nám, a to je role matky v klínu rodiny**. Tento úkol jim byl nezastu-pitelně svěřen samotným Stvoříte-lem. Nikdo nemůže dát novorozenci život, nikdo jej není schopen vycho-vávat jako matka. I sám Bůh se podřídil, možno říci, tomuto pravid-lu, když svěřil svého jednorozeného Syna Marii. Legitimní touha přispět svou kapacitou také společnému dobru a samy vztahy socioekono-mického systému přivádějí ženu k tomu, aby **vykonávala také pro-fesionální činnost**. Nicméně je tře-ba se vyvarovat nebezpečí, že by rodina a lidstvo utrpěly nenahradi-telnou ztrátu, kdyby se žena nemoh-la věnovat plazení a výchově dětí. Stát musí vhodnými zákony podpo-rovat jak profesionální uplatnění že-ny, tak současně ochranu jejího po-slání matky a vychovatelky. Modle-me se, aby **žena, manželka a mat-ka se staly trvale vedoucí silou**. Bůh, který jí svěřuje lidského jedin-ce na samém počátku jeho exis-tence, nechť tak učiní i v dalším čase.

Náš pohled se obrací dnes také k mládeži, která navštěvuje školy, učiliště a univerzity a připravuje se k výkonu řemesla nebo povolání, aby tak mohla přinést svůj vklad do velkého světa práce, který je zdro-jem dobra pro společnost. Mysleme na ně s nadějí, ale také se starost-livostí, protože se stále více dras-ticky omezují možnosti pro její pra-covní zařazení. A tak se stává, že mládež místo aby přecházela ze škol na pracoviště, jak by bylo žádoucí, začíná s námahou hledat uplatnění. To je pro ni velkou deziluzí: cítí se ve společnosti neužitečná. V tom je skryto ještě větší nebezpečí. Mladí li-dé by chtěli založit rodinu, a mají na to právo. Ale jak to udělat, když schází to nezákladnější? Jak mají vstoupit do manželství, když nemají zajištěn příjem, který je nezbytný pro domácnost, pro rodinu a pro vý-chovu dětí?

Z toho je zřejmé, jak naléhavý je problém spravedlivé organizace prá-ce a zaměstnání. Ve společnosti ne-smějí chybět nadějně perspektivy pro mládež, která si přeje stát se její zodpovědnou součástí. Mladí lidé musí cítit, že společnost je potře-buje, že od nich očekává jejich při-spěvek k společnému blahu podle stupně kvalifikace, který nabyli. **Kéž by nebyla ztracena a umrtvena energie těchto mladých lidí**. Po-kud to současný ekonomický systém není schopen zajistit, je třeba mít odvahu jej revidovat, a je - li zapotře-bí, i změnit.

"Modli se a pracuj!" bylo heslo sv. Benedikta a jeho následovníků a bylo to zdrojem revoluce, které není o nic méně významná než moderní průmyslová revoluce. Ovocem této revoluce byla svatost člověka. Práce proměňovala člověka, zušlechťovala rodinný život, vytvářela sociální řád a formovala dějiny národů. Je třeba hlasitě se domáhat, aby se našlo místo pro modlitbu uvnitř lidské práce. Laicizace a sekularizace práce způsobila nakonec především to, že člověk práci znenáviděl a udělal z ní jen zdroj zisku. Jestliže takto pra-cuje, nemůže vidět člověka sám v sobě a nevidí jej ani v druhém, který se namáhá vedle něho.

Je tedy potřeba "pracovat na práci". Co tím chci říct? Nic jiného než ono: "Modli se a pracuj!" Práce na práci znamená práce na člověku, který pracuje, aby **povstal díky prá-ci** jak říká polský básník Cyprian Norwid, aby tak našel plnost vlast-ního lidství. Modleme se, aby se prá-ce na celém světě vrátila do tohoto přirozeného rozměru. Aby se **člověk stal prací více člověkem**. To je jediná cesta do budoucna. Kéž nám k tomu dopomůže přimluva sv. Jo-sefa.

(podle L' Osservatore Romano -lš-)

MYŠLENKA NA NEDĚLI

Není pastýř jako pastýř

Jistě mi potvrdíte, že je velký roz-díl mezi pastýřem a pasákem.

Pasák jde za ovcema a žene je bi-čem. Nezáleží mu na tom, jestli se jedna zatoulá anebo ji roztrhá vlk. Je mu to jedno, protože vidí sám sebe.

Pastýř - to už je někdo úplně jiný. Ten na rozdíl od pasáka jde před stádem. Ovce jdou za ním, znají ho a on zná je. Za jiným ne-půjdou. Pastýř o každé ovečce ví. Hned zpozoruje, když mu nějaká chybí, a hrozí-li nějaké nebezpečí, nastavuje svou ochrannou ruku. Správný pastýř hledá pro své ovce to nejlepší.

My lidé na prahu 3. tisíciletí, žijící uprostřed města se těžko vži-jeme do mentality pastýře, který žije v horách. Pastýř i stádo to je pro nás spíše věcí romantiky. A přece, Ježíš ne nadarmo volí obraz pastýře.

Pro Izraelce pastýř je ten, na je-hož bedrech leží starost o dobro li-du. On je vede. Musí mít jejich dů-věru, protože ti, kteří mu podléhají, vycítí, zda-li je hoden toho názvu. Naslouchají jeho hlasu. Když je dobrý - společenství žije. Ježíš ve svých slovech, která zní tuto neděli, nezůstává jen u pojmu pastýře, zmi-ňuje se i o stádu. Tím je chápaná alegorie pro nás. My nejsme ovce, které jsou slepé, máme možnost vol-by mezi dobrem i zlem.

Svět slyší různé hlasy pasáků, a žel přeslychá pastýřův hlas. Kolikrát se v dějinách opakovalo, že nepraví vůdcové a námezdníci dovedli kvůli svým mocenským zájmům proměnit zástupy lidí v poslušné stádo hnané jako dobytek na válečná jatka.

Boží vedení je jiné. Pán je v čele. Ovce slyší jeho hlas a jdou za ním, z vlastní iniciativy, svobodně, a když se některá zaběhne, vzdálí nebo ztratí, pastýř ji jde osobně hledat, aby ji zachránil.

To je princip Boží svobody - velká nabídka tomuto světu i této době.

Králové a vůdcové lidu se na-zývali ve staré době pastýři. Ježíš je dobrý pastýř. Ve světle velikonoc zvěstuje toto slovo svou bohatou pravdu: Dobrý pastýř dává svůj ži-vot za své ovce.

Od tohoto okamžiku být pas-týřem znamená: žít, trpět, pracovat pro druhé - sloužit životu, pravdě a jednotě.

(j)

*Hospodin je můj pastýř, nic nepostrádám,
dává mi prodlévat na svěžích pastvinách,
vodí mě k vodám, kde si mohu odpočinout,
občerstvuje mou duši.
Vede mě po správných cestách
pro svoje jméno.
I kdybych šel temnotou rokle,
nezaleknu se zla, vždyť ty jsi se mnou.
Tvůj kyj a tvá hůl,
ty jsou má útěcha...*

Žalm 22

MLÁDEŽ S BRNĚNSKÝM BISKUPEM

Setkání mladých s Otcem biskupem Vojtěchem Cikrlem má v Brně už svou tradici. V sobotu před Květnou nedělí se katedrála zaplnila do posledního místečka mladými tvářemi za zpěvu rytmičkových písní. Mottem setkání, které zvláště přesvědčivě zaznělo v homilii Otce biskupa při mši svaté, bylo: "Naleznou lidé ko-lem tebe odpověď na otázku: Přijde Pán Ježíš?"

Dopoledne proběhly také v různých brněnských kostelích besedy na různá témata. Toto setkání bylo určeno nejen věřícím, nýbrž i hledajícím, kteří měli možnost podiskutovat si o problémech víry s Otcem opatem Michaellem Pojezdným ze strahovského kláštera v Praze. Mi-sionář Otec Zdeněk Čížkovský vydal své svědectví z dlouholeté misijní práce v Jižní Africe, redaktor časopisu Immaculata MUDr. Bogdan Sikora promluvil na téma známosti chlapce a dívky... Každý si mohl vybrat, co právě jeho zajímalo a nač hledal odpovědi.

Je chvályhodné a potěšitelné, že brněnské setkání mladých se svým biskupem postrádá oficialitu a pom-pu a stává se formačním programem, jenž napomáhá k posílení víry u mladé generace a k nadšenému vydávání svědectví pro Krista a Jeho evangelium.

-rm-

SOLUŇ A ŘÍM

Svatý Otec Jan Pavel II. v pro-slovu ke studentům pravoslavné teologické fakulty z řecké Soluně, kteří přijeli do Říma na setkání s ním, poukázal na osobu sv. Pavla, který "hlásal evangelium v Soluni i v Římě", a tím spojuje obě města, pravoslaví i katolictví. Dále papež vzpoměl sv. Cyrila a Metoděje: "Dílo sv. Cyrila a Metoděje, které jsem spolu se sv. Benediktem pro-hlásil za patrony Evropy, je pro nás příkladné. Vyšli z vašeho města do Říma, když předtím ještě odešli do podunajského prostoru, aby tam hlá-sali evangelium. Staňte se tedy podle vzoru svatých bratří ze Soluně spojícím elementem mezi oběma našimi tradicemi a oběma církvemi..."

JE ENCYKLIKA NEOMYLNÁ?

Arcibiskup v rakouském Salcburku Georg Eder se před zástupci sdělovacích prostředků vyjádřil k encyklice Sv. Otce Jana Pavla II. Splendor veritatis. Odpovídal především na námitku, že tento papežský dokument není "neomylný". Mons. Eder řekl, že i když se na encykliku neomylnost přímo nevztahuje, *přes-to je závazná, neboť nesděluje nic jiného a nového než to, co je obsaženo neomylné nauky církve odevdávna*. Papež v ní opakuje jen to, co už dávno před ním sděluje Písmo svaté, církevní tradice, učitelský úřad katolické církve a v neposlední řadě též Druhý vatikánský koncil.

NOVÝ ZPŮSOB LIDOVÝCH MISÍ

Lidové misie nového typu uspořádala "neokatechumenální cesta" v postním období nejdříve v 15 římských farnostech. Později mají být konány tyto lidové misie v celém světě. Sv. Otec Jan Pavel II. při setkání s 350 katechisty "neokatechumenální cesty" v souvislosti se zmíněnými římskými misemi, konanými "v plné shodě s místními biskupy" vyslovil naději, že lidové misie přinesou všude "bohaté plody". Neokatechumenálové svou iniciativou odpovídají na podnět, který Jan Pavel II. při posledním světovém dnu mládeže v Denveru formuloval takto: "Nestyďte se za evangelium, hlásejte je ze střech, jděte na křižovatky a zvěte lidi." Ohlášení lidových misí, které jsou "nasměrovány" především k lidem víře odcizeným, našel v italských médiích velkou odezvu. Velké deníky jako "Corriere della sera" a "La Stampa" o nich referují na titulních stránkách, stejně jako hlavní zpravodajské programy televize.

(Idu, Timor Domini)

AKTUÁLNÍ SVĚTEC PRO DNEŠEK

Svatý Pius X. kanonizoval před 95 lety, dne 20. května 1909 **KLEMENTA MARIA HOFBAUERA**, rodáka z Tasovic u Znojma, syna českého řezníka Dvořáka. Vyučil se pekařem, ale z touhy po duchovním životě začal ve Vídni studovat bohosloví. Během pěti let navštívil několikrát Řím, kde vstoupil do kongregace Nejsvětějšího Vykupitele a v roce 1785 byl vysvěcen na kněze.

Určitou dobu působil v Itálii, potom ve Vídni a dvacet let ve Varšavě. Tam založil klášter redemptoristů, první na sever od Alp. Když Napoleon po dobytí Varšavy zakázal všechna řeholní společenství, přesídlil "apoštol Varšavy" zpět do Vídně. Jako duchovní správce, kazatel a zpovědník měl značný vliv na všechny vrstvy obyvatelstva. Pomohl katolicismu povstat z jansenismu, josefinismu, osvícenství, z nedostatku víry a morální bída. Kolem něho se shromažďovali lidé učení i prostí a hlavně mládež. Byl duchovním otcem a rádcem vzdělávacích a sociálních spolků, stálým pomocníkem chudých, opuštěných a trpících.

Stal se radcem papežského nuncia a měl také silný vliv na projednávání náboženských otázek během Vídeňského kongresu. Oplýval nezdolnou vírou a vytrvalostí. Platná zůstává jeho zásada, že zbožnost je víc než věda a že víra potřebuje lásku, aby byla hodnověrná. Kristova láska je odpovědí na všechny otázky a nedyhy lidstva. Protože Klement nechtěl přijmout zásady tehdy módního osvícenského josefinismu, podle nichž se církev měla stát nástrojem v ruce všemocného panovníka, byl dán pod policejní dohled. Na sklonku života dosáhl souhlasu k působení redemptoristů na rakouském území, ale úplně volného působení se již nedožil. Obyvatelé hlavního města monarchie mu přesto dali čestný titul "apoštol Vídně".

Tělo našeho krajana bylo později pochováno v českém kostele Panny Marie Na nábreží. Letošní výročí jeho svatořečení nás vede k tomu, abychom si uvědomili význam sv. Klementa Hofbauera, jeho aktuálnost pro dnešní dobu. Ta spočívá v nových metodách katecheze, které ve Vídni s úspěchem prováděl. Např. konal domácí návštěvy u jednotlivých věřících, zorganizoval intenzivnější péči o nemocné a trpící, založil knihovnu, kde si zájemci půjčovali náboženskou literaturu, pořádal ve společenských místnostech debaty o duchovních záležitostech, založil hodnotný duchovní časopis Olivová ratolest. Jeho cílevědomým působením došlo též k obrácení na katolickou víru u mnohých známých představitelů veřejného života.

Stanislav Zeman

VZOR CIVILIZACE LÁSKY

Projev Sv. Otce ke klerikům řádu Minoritů u příležitosti 100. výročí narození sv. Maxmiliána Kolbeho 26.

února.

*Milí mladí spolubratři
sv. Maxmiliána Kolbeho!*

V lásce vás dnes přijímám a srdečně vítám. Můj pozdrav platí především generálu Minoritů P. Lan-francovi Serrinimu, jemuž děkuji za přátelská slova, která mi adresoval jménem rytířů Neposkvrněné i jmé-nem vašich vychovatelů. Shromáždili jste se zde, abyste vzpomněli prvního století narození sv. Maxmiliána Kolbeho, mučedníka lásky a patrona našeho těžkého století. Toto výročí je dnes, kdy se nalézáme na prahu třetího tisíciletí, důvodem k modlitbě, rozjímání a novému na-sazení.

Pater Maxmilián Kolbe, který se narodil 8. ledna 1894 ve Zduňské Woli v Polsku, se vyznačuje přede-vším silnou láskou, s níž zasvětil celou svoji existenci Neposkvrněné Panně a hrdinským vydáním svého života svým bratřím, což ho přivedlo k zástupné smrti v bunkru v Osvě-timi. On zůstává mezi námi jako prorok a jako znamení nové doby, doby civilizace lásky.

Láska na prvním místě

Už jako kněz v Collegiu Serafiku v Římě usiloval o to, aby se svými kolegy sdílel plně vydání sebe Nepo-skvrněné a vedl je k tomu, aby se stali rytíři té, která nám byla dána jako červánky Slunce spásy, Krista Pána. Vám chci svěřit úkol, aby "Neposkvrněná", jak on napsal, "zářila všude, kde my žijeme a abychom k ní přitahovali jiné duše, aby se jí otevírala též srdce našich bližních a tak aby vládla bez rozdílu rasy, národnosti a jazyka v srdcích všech, kteří budou žít ve všech dobách až do konce světa."

Na celém světě ho následovali mnozí s odvahou naděje ve věrnosti k povolání a životní cestě s vědo-mím, že - jak on rád opakoval - "jen láska je tvořivá". Při svém opti-mismu však pater Kolbe nikdy neza-pomněl, že uprostřed samého života se odehrává stálý boj mezi milostí a hříchem, mezi věrností a nevěrností (Řím 7,14-25). A právě tehdy, kdy zlo zdánlivě nad ním zvítězilo v hrů-zách vyhlazovacího tábora, se uká-zalo ve vsí plnosti Kristovo vítězství. "Jen láska je tvořivá." Hřích ničí.

Neposkvrněná vzorem nového stvoření

Pater Maxmilián svým odvážným svědectvím ukázal sílu nového stvo-ření, jehož vzorem se stala Maria Ne-poskvrněná, vyvolená Matka Spa-sitele. Naše století může obrátit zřetel na početné mučedníky, kteří vydali svůj život, aby upevnili a posílili víru v Boha života. Dnes spočívá poslání církve v tom, aby uchová-vala památku na tyto muže a ženy, naše bratry a sestry, kteří nás učili otevírat život Kristu a hlásat Ho všem v každém koutku světa, jak činil váš spolubratr Pater Kolbe. Z jeho krve vyrašila v církvi krev nové mládeže. Právě toto jaro naděje potřebuje dnes lidstvo.

Kdykoliv chce člověk vytvořit civi-lizaci, která Boha ze svého horizontu vylučuje, zakouší strašlivé zločiny a nezdar. Pokaždé, když lidé chtějí zbudovat své město bez těch hod-not, které odpovídají onomu "Bytí z Boha" (Jan 4,6), vytvořily se hrani-ce a zdi mezi nimi.

Milí mladí! Vám je svěřeno stále aktuální poselství, které svatý Max-milián zpečetil největší obětí. "Každá generace," tak napsal, "musí využít plodů předcházejících generací..." A co využíváme my? Otevírá se nám druhá strana našich dějin: to zna-mená, že Neposkvrněná se přibližuje srdci člověka, aby v něm zřídila trůn svého Syna, vede ho k tomu, aby on Ho poznal a nechal své srdce zapálit láskou Nejsvětějšího Srdce Ježíšo-va!"

To je zhuštěný program, který půjde s vámi po celý život. Je svěřen vašemu nadšení a nasazení. Učte se milovat Neposkvrněnou Pannu, ne-boť ona vás povede k Synovi! Pro ni a s její pomocí můžete překonat i ne-odstranitelné těžkosti, které na své cestě potkáte. S ní budete schopni zasévat do srdce každého člověka, s nímž se setkáte, setbu Kristovu, ústřední bod a cíl každé existence. Volejte k ní tedy s důvěrou a lás-kou, abyste se stali tak jako sv. Maxmilián opravdovými svědky Boží lásky ke každému člověku.

Ze srdce vám přeji "Pax et bonum" a s radostí vám všem žeh-nám.
Přeložil R. Malý

(mezititulky redakce)

ARARAT

A přece má bible pravdu. Opět se potvrdilo, že plně odpovídá skutečnosti. Co bylo hlášeno před dvěma roky jako domněnka, nyní se potvrzuje: Archa Noemova leží v blízkosti hory Ararat ve východním Tu-recku. Mezinárodní tým geofyziků a geologů pod vedením Američana Davida Fasolda určil polohu lodního vraku ve výšce 2300 metrů asi 32 km od hory Araratu, na jehož vrcholu (5165 m) přistála podle Starého zákona Noemova archa.

Turecká vláda po slyšení svých poradců je přesvědčena, že vědecký tým, který šest let hledal Noemovu archu, skutečně našel její vrak. Místu nálezu bylo prohlášeno za chráněnou archeologickou zónu. Salih Bayraktutan, ředitel geologického institutu Atatürkovy univerzity, prohlásil redaktoru londýnského listu "Observer": "Jedná se o výtvar lid-ských rukou, který může být jenom archou Noemovou." Stáří plavidla odhadl na více než 100.000 let.

David Fasold a jeho spolupracovníci pátrali na úbočí hory Al Judi, kterou bible jmenuje jako místo přistání Noemovy archy. Podle Fasolda provedli radarové záběry do půdních vrstev a mají "velmi dobré obrazy". "Radarové obrazy sahají až do 22 m pod zád, jsou tak jasné, že je možno počítat fošny na stěnách trupu." Podle údajů vědeckého týmu je loď dlouhá 172 metrů a 46 m široká. To odpovídá skoro přesně 300 x 30 loktům, o kterých je řeč v bibli. Fasold vychází z toho, že jde o zkamenělé zbytky horní paluby a že nezůstaly žádné stopy po částech vyrobených z rákosí. V blízkosti byly také nalezeny obrovské kameny s děrami, jaké byly v ranných časech lodní do-pravy taženy vlečnými lany k stabilizaci.

Claus Peter Clausen
(Timor Domini)

**Naše Paní se zjevuje po celém světě a naléhavě volá své děti k činům.
kardinál Ratzinger**

"STŘÍBRO ANI ZLATO NEMÁM" (Sk 3,6)

P. Jiljí Rud. Friedl OFM Cap.

Jedna báseň z Erbenovy Kytice vypravuje o chudé ženě, která objevila na Velký pátek v hloubi země veliký poklad. Celá oslněna nechala v té jeskyni své dítě a nosila domů zásoby zlata a stříbra. Chce mít co nejvíc, tak nedbá na pláč dítěte, dá mu ke hraní pár zlatých plíšků a již se cele věnuje vynášení pokladu z podzemí. Zatím však již v blízkém kostele skončil zpěv pašii a vchod do podzemí se uzavřel. Žena nemůže najít cestu do jeskyně a s hrůzou si uvědomuje, že tam zanechala dítě. V neblahé předtuše běží domů a tam nalézá místo přineseného zlata a stříbra jen kamení a bláto. Celý rok prožila v bolesti a když se na Velký pátek skála zase otevřela vběhla dovnitř s radostí vidí že dítě žije a hraje si s těmi zlatými plíšky, vzala je do náruče a vyběhla ven. O zlatě už nechce ani slyšet. Jen těch pár zlatých plíšků zůstalo zlatem a nezměnilo se v kamení po uzavření jeskyně.

Touha po penězích se zmocňuje i dnešního člověka, kterému se otevírají jisté možnosti ke zbohatnutí. Jako se oně ženě zatočila hlava, když spatřila sál plný vzácného kovu, tak se dnes hlava točí mnohým. Ona žena však pomocí velkého trápení objevila ten poklad nejceněnější - lásku, v tomto případě láska ke svému dítěti. Poznává cenu mateřské lásky a ubohost lásky k penězům. Neměli bychom se nechat zlákat ani my. Vždyť známe Ježíšova slova z evangelií. Někdo si myslí, že Bůh člověka za jeho modlitbu odměňuje bohatstvím. Jestliže se modlím, přicházím do kostela na bohoslužby, a stále se toto bohatství neobjevuje, pak nač modlitba, vždyť ti kdo nechodí do kostela se mají často lépe než já. Podobně nám někdo dává takovou otázku: Co z to-ho máš, že se modlíš, chodíš do kostela, snažíš se řídit Desaterem? Já to nedělám a mám se docela dobře. Nač tedy volání k Bohu?

Náš vztah k Bohu nemůže být postaven na jakési lakotě, když se modlíme, jen abychom obdrželi peníze. Tento vztah má být postaven na lásce k Pánu. Kdo má Pána rád, nečeká od něho bohatství. Pán své věrné odměňuje spíše nějakými životními zkouškami. Ježíš vybízí bohatého mládence, aby rozdal to, co má, a dal chudým. Nenechme se tedy zaslepit bohatstvím, ať se nám nezatočí hlava, jako oně ženě na prahu jeskyně plné pokladů. Ne na zlato, ale na dítě se dívat. Nevidět jen peníze, ale vidět lidi, vytvářet pěkné vztahy mezi lidmi, v manželství, v rodinách, v sousedství, na pracovištích, všude, kde to jde. Když lidé mezi sebou hezky žijí, je to nej-cennější bohatství. O Mikoláši Alši napsal Jaroslav Seifert pěknou báseň, v níž jsou i tato slova: "Hrníčku, říkal, vař mi, vař, peníze nejsou v míšku, a kreslil dětem slabikář, tu nejkrásnější knížku... Byl z těch ač neměl dukáty, kdo nejvíc rozdávaj."

Modlitba ovšem způsobuje, že jsme bohatí, velmi bohatí, bohatí ja-ko sv. František z Assisi: je to bohatství ducha. A tak budeme volat k Bohu dál. Ne proto, abychom se měli dobře, nýbrž

proto, abychom s jeho pomocí byli dobří. Kéž nás neosl-ní pozlátko, abychom našli cestu k opravdovému bohatství - k nezištné lásce.

MALÁ AKCE VELKÉHO VÝZNAMU

Ochrana života v rámci roku rodiny vyhlášené Sv. Otcem Janem Pavlem II. a OSN.

27. března 1994 se sešlo 7 man-želských dvojic farního společenství ze Všehovic spolu s bývalou učitelkou, laborantkou lékárny, charitní pracovnící, členem protikomunistického odboje z Hranic, aby vyburco-vali veřejnost se situací ve zdra-votnictví.

V 8 hod. dopoledne se sešli před nemocnicí v Hranicích s úmyslem dát najevo postoj křesťanů proti interrupcím v našem městě. Rozvinuli transparenty, které to vyjadřovaly: Život je dar. Národ vymírá. Mamin-ko, necháš mě žít? Tatínku, ma-minko necháte mě zabít? Zákon lze překročit, výčitky svědomí nelze po-minout. Symbolicky postavený sto-leček s bílým ubrouskem, na něm obnažené tělíčko nemluvnátka, svíce a ratolístka jsou živá svědectví. Při oslovení chodců všech věkových ka-tegorií citlivým způsobem zjišťován názor na danou tematiku písemným stanoviskem. Sloužily k tomu i bro-žurky o životě před narozením dítěte a o rodičovském přístupu. Za nor-málního provozu nemocničních za-řízení, přijíždějících a odjíždějících sanitek, dodávek, maminek s kočár-ky, pacientů, personálu i zvědavců jsme tam setrvali do 10. hodin.

Postřehy byly rozmanité. Jedno-značné spontánní okamžité podpisy, stejně jako odpovědi, že se jedná výlučně o osobní záležitost, ale také nezájem, lhostejnost, ba opovržení.

Pak šel tento malý průvod od ne-mocnice kolem budovy gymnázia. Studentky přihlížely z oken. Rodina a škola podstatně ovlivňují výchovu. Povrchní, neodborné a nezodpovědné seznamování s problematikou před-manželských vztahů zanechaly ne-blahé stopy.

Kolem horního podloubí a okolo náměstí směřovala skupinka k far-nímu kostelu, zasvěcenému před-chůdci Páně sv. Janu Křtiteli. Město Hranice má za patrona sv. Štěpána, prvního mučedníka za Krista. Tito významní světci jsou odkazem na-ších zbožných předků.

Ještě 1/2 hodiny trvalo pokra-čování dialogu s občany na chodníku u náměstí. Skončilo křížovou cestou, prosbami za usmíření našeho Spasi-tele, neboť je soudcem spravedlivým a milosrdným. Pro ty, kteří interrupce prováděli, k nim radili a pomáhali. I za nešťastné, zkušované maminky a jejich nevinná nenarozená nemluv-nátka, jako oběti zla.

Je varující a žalující legalizace potratů. Zákony chrání zločiny a vraždy. Cestou nás provázel P. Mi-rek, kněz.

Vzpomeňme na slova biskupa Hloucha: "Tato společnost je ne-mocná. Diagnostika: Krize autority a nedostatek lásky. Dále - jak změnit k dobrému? Zaměřme se na "vysí-lačky Boží," dodal. Už tehdy v roce 1968 citoval básníka Halase: Ma-minko, nechej mě žít! A na závěr zanotoval v lázeňské kapli v Tep-licích n. Bečvou: "Aby nás Pán Bůh miloval, hříchy odpustil - nebe dal..."

R. S., Hranice

KATOLICKÝ ESPERANTSKÝ TÁBOR

Česká odbočka Mezinárodního katolického svazu esperantistů (IKUE) v Římě, která je laickou církevní organizací a vyvíjí u nás činnost pod patronací otce arcibiskupa Miloslava Vlka a otce biskupa Karla Otče-náška, uspořádá ve dnech od 23. července do 6. srpna 1994 katolický esperantský tábor v Sebranicích u Litomyšle. Tábor, který je zasvě-cen P. Marii (viz inform. v týdeníku Světlo č. 12/93) je svou náplní za-měřen především na duchovní a mravní obnovu společnosti v rámci desetiletí. Kromě duchovní náplně za účasti kněze, budou uspořádány kurzy mezinárodního jazyka espe-ranta. Bude dostatek času také na rekreaci vč. koupání a na posezení u táborových ohňů. Ubytování ve dvoulůžkových stanech vyhovuje všem věkovým kategoriím. Účast doporučujeme zvláště mladým od 15 let. Informace a přihlášky lze získat na adrese: Miloslav Šváček, Tršická ul. 6, 751 27 Penčice.

VLAŠIMSKÁ VÝZVA

V pátek 11. března 1994 se ko-nala ve Vlašimi schůze Sdružení katolické mládeže. "Eskamáci" se shromáždili v malé budově u kos-tela, které se již odedávna říká "Be-sídka". Je to malé stavení, ale kolik již schůzí, divadel, slavností mládeže i skautů se v ní konalo! Schůze byla zvláštní tím, že na ní bylo přítomno téměř padesát členů sdružení a všem bylo již kolem šedesátí let. Ale počínali si s takovým elánem, jako by jim bylo dvacet.

Shromáždění bylo zahájeno mod-litbou a duchovní promluvou, načež si všichni zavzpomínali na své mlá-dí. Vzpomínky nejsou totiž přízna-kem stáří, ale jsou zpřítomněním krásných chvil života. Bývalí členové katolické mládeže si vyprávěli o tom, jak jezdili autobusem na pouti již v roce 1947 a těchto zájezdů se smě-la účastnit jen mládež do 30 let. Po-řádali často schůze v sále hotelu Blaník a zvali na ně kněze i zdale-ka, aby si je poslechli a s nimi deba-tovali. Hráli divadla a pořádali plesy. Jedna z členek přečetla na této schůzi dějiny Sdružení katolické mládeže, jiní vyprávěli o tom, jak byli za tuto svoji činnost pronásledováni a vyslýcháni v době totality a bylo doporučeno, aby toto pronásledování bylo zaznamenáno i v nových ději-nách města Vlašimi, které se právě připravují.

Jiní opět ukazovali staré foto-grafie, na kterých vidíme, jak kato-lická mládež pochoduje Prahou ve svých stejnokrojích v roce 1938. Na fotografii je právě záběr, jak jdou ko-lem Národního divadla, veškerá do-prava města byla kvůli průvodu zastavena a eskamáci nesou stan-dardu, na které je napsáno: "Srdce Podblanicku - Podblanicko Kristu!" V průvodu šel tehdy také pan farář Vosátka z Radošovic. Při pohledu na tuto fotografii jsem si vzpomněl na starého pana faráře v Domašíně, kte-rý zachránil život mnoha Židům, ne-boť jim vystavoval křestní listy a sám se za to dostal do koncentračního tábora.

Na schůzi se též nadšeně zpívalo a títo staří eskamáci se sešli takto v poslední době již po páté. Nakonec došli k závěru, ve kterém byla prone-sena tato vlašimská výzva: "Obnov-te sdružení katolické mládeže ve všech farnostech a navažte na sta-rou tradici, která se osvědčila." Tato výzva má být uveřejněna v tisku, aby se k ní mohli vyjádřit všichni, kteří pracují ve sféře duchovního ži-vota naší vlasti.

P. Antonín Odvárka

Z DOMOVA...

PORTA CATHOLICA 1994

Sedmé setkání křesťanských ryt-mických skupin i jednotlivců se letos uskuteční v sobotu 11. června v Benátkách nad Jizerou.

Příhlášky zašlete nejpozději do 15. května 1994 na adresu: Jan Pata, Děkaný úřad, Benátky nad Jizerou, 294 71 a přiložte texty písní, které byste chtěli zpívat i počet osob k ubytování.

Finanční příspěvky na Portu ca-tholicu můžete zasílat na konto: Děkaný úřad Benátky nad J., Česká spořitelna č. ú. 628852-188/0800; variabilní symbol 777.

2. SEMINÁŘ

ODPOVĚDNOST KŘEŠŤANA ZA DAR STVOŘENÍ

27. března 1993 na arcibiskup-ství v Olomouci proběhlo za účasti asi 50 zájemců první setkání na té-ma Odpovědnost křesťana za příro-du a stvoření. Během tohoto dne jsme poznali, jak důležité je vzá-jemné seznámení a výměna zkuše-ností v práci pro dobro Matky Země, člověka a celé přírody. Dokonce vy-vstaly předpoklady pro vznik spon-tánního hnutí na pomoc ohrože-nému stvoření v duchu františkán-ského přístupu k přírodě.

Chceme pokračovat v tomto úsilí, proto svoláváme další setkání eko-logů, hnutí a skupin s křesťanskou orientací. Zveme všechny, kteří cítí spoluzodpovědnost za stav světa;

kterí nejsou spokojeni s reklamo-vaným způsobem života a hledají jiné hodnoty;

kterí se chtějí aktivně podílet na díle záchrany života.

Letošní seminář proběhne v so-botu 14. května 1994 v Opavě v klášteře bratří minoritů. Začátek bude v 10.00 hodin.

Na programu je společná modlitba pod vedením otce biskupa Josefa Hrdličky, projednání tématu setkání očima sociologa, etika a teologa, vzájemné představení jednotlivých iniciativ, pokus o vytvoření "sítě" výměny informací a zkušeností.

Všechny další návrhy a přání adresujte: Stanislav Jaromí OFMConv., Masarykova 39, 746 01 Opava, tel. (0653) 212 807.

VZPOMÍNKA NA ARCIBISKUPA KORDAČE

Před šedesáti lety 26. dubna ze-mřel první pražský arcibiskup v Československé republice ThDr. a PhDr. František Kordač. Narodil se 11. 1. 1852 v Seleticích u Jičína. V r. 1905 (po dvaceti letech působení v Litoměřicích jako rektor semináře a profesor bohosloví) stal se profesorem křesťanské filosofie na teologické fakultě pražské university. R. 1918 se stal členem Národního výboru československého a revolučního Národního shromáždění jako zástupce Křesťanskosociální lidové strany. V letech 1919-1931 rozšířil jezuitské gymnázium, vybudoval při něm gymnaziální budovu (1924) a proměnil jej v diecézní seminář. V Dejvicích vystavěl kněžský seminář, dotud umístěný v Klementinu.

Politické síly, které v jeho době vládly, byly církvi nepřátelské. 3. listopadu 1918 byl stržen Mariánský sloup na Staroměstském náměstí - projev vděčnosti za záchranu a vy-svobození Prahy z okupace Švédy - a viníci nebyli potrestáni. Nová universita v Brně byla zřízena bez teologické fakulty. Tzv. "kazatel-nicový paragraf" stanovil trest vězení do šesti měsíců pro duchovní osoby, které by "při vykonávání kazatelské-ho úřadu, při náboženském vyučování nebo cvičení, při procesí, pouti nebo podobných shromážděních pro-mlouvali o věcech státního nebo politického života..." Zákonem byla po-volena rozluka církevního manželství. Výuka náboženství na všech školách byla zkrácena a znemožněna na všech odborných školách, v sextě až oktávě středních škol i v prvních a posledních ročnících obecných škol. Nově se formující československé církvi byla poskytnuta veškerá státní podpora. 6. července 1925 nad pražským hradem a nad ministerstvem zahraničí zavlála bílá vlajka s rudým husitským kalichem.

Za takové situace promluvil českoslovenští katoličtí biskupové pastýřským listem, který byl čten (s trestnými následky pro mnoho kněží...) v neděli 16. srpna 1925, z něhož vy-jímáme dva odstavce, které prozrazují svým stylem autorství arcibiskupa Kordače:

"U západoevropských národů oza-řují jejich život ještě večerní červánky zapadlého již slunce spravedlnosti Ježíše Krista, a své pojmy o mravnosti, povinnosti a svědomitosti si zachovali dosud, třeba jen v podvědomí jakožto zbytky křesťanské víry svých předků i ti, kteří v nadpřirozené zjevení již nevěří.

Ale běda tisícileté evropské kul-tuře, zmizeli i červánky zapadajícího slunce víry. Pak nastane čirá tma barbarství, horšího než bylo původní barbarství předkřesťanské."

Arcibiskup Kordač znal první fázi barbarství bolševického a tušil blíží-cí se barbarství nacistické. Mám za to, že dnešní situace křesťanské víry u nás volá po tom, aby tato slova byla dnes znovu důrazně opakována...

(-jv-)

Všem lidem je víra v Boha za-seta do srdce. Lžou ti, kteří říkají, že nevěří v Boží existenci, proto-že v noci a když jsou sami si zou-fají.

Seneca, římský filosof (+65 po Kr.)

**P A N E J E Ž Í Š I ,
T Y J S I J I N A Č Í**

Ty ses ujal cizoložnice, -

když ji všichni zavrhovali.

Tys šel na návštěvu k celníkovi, -

když se všichni od něj odvraceli.

Tys k sobě volal děti, -

*když je všichni dospěli od sebe odháněli.
Tys zval Pavla k následování, -
když se ho všichni báli.
Tys utíkal před slávou. -
když Tě všichni chtěli udělat králem.
Tys miloval chudé, -
když ve světě platil jen majetek.
Tys uzdravoval nemocné, -
když je všichni od sebe vyháněli.
Tys mlčel, -
když všichni na Tebe křičeli.
Tys vzal na sebe vinu, -
když si všichni s Pilátem myli ruce.
Tys vstal z mrtvých, -
když všichni usoudili, že je s Tebou konec.*

*Pane Ježíši, Ty jsi jinačí.
Děkuji Ti za to.*

*A také už chápu:
i mne voláš,
abych byl také jinačí!*

TRPĚLIVOST A VYTRVALOST

D. Considini SJ

Jednou z obrovských chyb, kte-rou děláme v duchovním životě, je nedostatek přípravy. Člověk propad-ne spěchu a nedočkavosti být lepší, být svatý. Polovina tajemství úspě-chu v učení tkví v opakování. Ale nikdo nechce opakovat. Komu se lí-bí suchá gramatická pravidla? V na-šem duchovním životě však potře-bujeme cvičit skloňování, časování, větná pravidla. Nejraději bychom se hned vrhli do intimního vztahu k Bohu. Očekáváme, že se nám do-stane hlubokého ponoru v modlitbě, bez rozptylování.

Chtěli bychom číst Boží mysteria ještě dřív, než jsme se naučili sla-bikovat. Přátelé Boží jsou především pokorní, a proto nám sluší uzemění, práce s rýčem. My se totiž vůbec ne-připravujeme pro inspiraci Duchem svatým. Divíme se, že nejsme pro-nikavě lepší, když čteme Písmo, cho-díme do kostela a občas věnujeme chvíli modlitbě - na rozdíl od oprav-dových světců, kteří děkovali Bohu, že se neprojevíli ještě horší, takoví, jací opravdu jsou.

Jestliže skutečně děláme pokrok v duchovním životě, připadá nám, že jdeme zpět. Když otevřete dveře do temného pokoje, nemůžete vidět ne-pořádek, prach, špinu a pavučiny. Stačí však otevřít žaluzie a jste ohro-meni, jaký chlv tam panuje. Čím ví-ce světla do pokoje pustíte, tím jste kritičtější. Tak je to s Božím svět-lem. Čím upřímněji prosíte Svatého Ducha, aby vlil své světlo do vaší duše, tím víc vlastních nedostatků začínáte vnímat.

Kdysi jsme byli dobří a byli jsme bezvadní. To bylo za starých do-brých časů, kdy všichni kolem nás měli spoustu odpudivých vlastností a byli odporní: "ten a ten je hnusný sobec", "jeho vychloubání se nedá poslouchat", "je drzý a vnučuje se" atd. Je to zákon: čím lepší se stá-váte, tím více dobra jste schopni uznat těm druhým kolem.

Bůh nepovažoval čtyři tisíce let za příliš dlouhý čas, aby připravil svět na příchod svého Syna. Jan Křtitel oznamoval, "že sekeru je při-ložena ku kořenům". Přiložme tedy sekeru ku kořenům našich nedo-statků, které nám brání v intimním přátelství s naším Pánem. Není to četba zbožných knih, ani odříkávání dlouhých modliteb, ani věda, ani znalosti, které uvedou Ježíše do na-šich srdcí. Je to především láska, touha, aby byl zde, která jej přivede. Je to reálné úsilí, které vynakládá-me na tu "sekeru ke kořenům".

Víme přece, co se mu líbí a co se mu nelíbí. Jestliže nám jde opravdu jen o Něho, nebudeme váhat zaplatit tu cenu. Ptejme se našeho Pána, které hříchy to jsou, jichž se musíme zbavit, abychom se opravdu připravovali přijmout jej do našich srdcí.

(Převzato z farního Zpravodaje sv. Norberta v Praze.)

DOPIS JEDNÉ BOSENSKÉ ŘEHOLNICE MATCE PŘEDSTAVENÉ

Všem italským jezuitům zaslal jejich provinciál Jan Giacomo Rotteli neobvyklé velikonoční blahopřání, totiž text dopisu jedné mladé řeholnice z Bosny.

A přeje jim tímto dopisem, aby síly vzkříšení byly všude a pro všechny znamením Kristova vítězství nad hříchem i smrtí, a aby každý z nich učil své duchovní syny a dcery jen a jen milovat.

Milá matko představená,

Jsem sestra Lucie, jedna z no-vícek, které znásilnili srbští milicio-náři. Píši vám druhý den po tom, co se nám to stalo. Mně a spolu-sestrám Taťáně a Sendrii. Dovolte mi, abych se nezmiňovala o podrob-nostech našeho případu. Jsou to tak úděsné životní zkušenosti, že je ne-lze sdělit nikomu. Jen Bohu, jemuž jsme zasvětili svůj život. Moje tra-gédie není pokoření, kterého se mi dostalo jako ženě, ani nezhojitelná urážka mé existenciální volby, jako spíše dokázat zapsat do své víry událost, kterou dopustil ten, kterého budu i nadále vždy považovat za svého božského ženicha. Několik dní před tím jsem četla "Dialogy karme-litek" od Bernanose. A napadlo mně prosit Pána, abych i já směla zemřít jako mučednice. On mně vzala za slovo, ale jakou formou! Jsem nyní ponořena do úzkostné vnitřní te-mnoty. Zničil mi životní plán, který jsem považovala za konečný a pro mne uchvatný. Náhle mne zapojil do svého nového plánu, který teprve musím objevit. Během svého dospívání jsem si zapsala do svého de-níku: Nic není moje, nikomu ne-patřím, nikdo nepatří mě. A zatím mne někdo jedné noci unesl. Nechci na to myslet. A vyrval mě sobě samé v domnění, že budu jeho. Byl už bílý den, kdy jsem se probrala a první myšlenka, která mi přišla, byl Je-žíšův smrtelný zápas v Getsema-nech. Vzplanul ve mně strašný boj. Ptala jsem se na jedné straně, proč Bůh dovolil, aby tak bylo zničeno to, co jsem považovala za poslání svého života. A na druhé straně: jaké nové povolání mi dává? S námahou jsem se zvedala, a zatím co mne podpírala sestra Josefína, dávala jsem se do-hromady. Slyšela jsem z kláštera augustiniánek, který stojí vedle na-šeho, zvonění na sextu. Udělala jsem kříž a v duchu jsem si říkala litur-gický hymnus. V tuto dobu na Gol-gotě pravý velikonoční beránek, Kristus, platí výkupné za naši spá-su. Co je, matko, moje utrpení a zhanobení proti tomu, které zakusil ten, kterému jsem tisíckrát slibova-la, že za něho chci dát život. Říkala jsem velmi pomalu: "Buď vůle tvá, zvláště nyní, kdy nemám jiný opěrný bod, jen jistotu, že ty, Pane, jsi se mnou."

Nepíši vám, matko, abyste mne utěšovala, ale abyste mi pomáhala děkovat Bohu, že mne přidružil k tisícům mých krajanek, které byly zneuctěny a přinuceny k mateřství, jež si nepřály. Mé ponižení se při-pojuje k jejich. A protože nemám nic jiného, co bych obětovala na smír za hříchy spáchané bezejmennými ná-silníky a za smíření mezi dvěma zneprátelenými národy, přijímám utrpení zhanobení a odevzdávám je Božím milosrdenství. Nedivte se, že vás žádám, abyste se mnou sdílela tento dík, který by se vám mohl zdát absurdní. V těchto měsících jsem vyplakala všechny své slzy za své dva zavražděné bratry, oběti týchž útočníků, kteří terorizují naše měs-ta, a myslela jsem si, že už víc ne-mohu trpět. Ani mne nenapadlo, že bolest má daleko větší rozměry. Na bránu našeho kláštera každý den klepaly stovky vyhladovělých lidí třesoucích se mrazem se zoufalstvím v očích. Vzpomínám si, že právě před týdnem jedna osmnáctiletá dívka mi říkala: "Vy šťastné, které jste zvolily místo, kam špatnost ne-může vstoupit." Měla v ruce korun-ku prorokových radostí a polohlasně dodala: "Vy nevíte, co je to zhanobení." Dlouho jsem o tom přemýšlela a došla jsem k závěru, že mně unik-la jedna část skrytých bolestí našich lidí. A cítila jsem zahanobení, že jsem odtud vyloučena. Nyní jsem jedna z nich. Jedna z tolika bezejmenných žen mého národa s poničeným tělem a vypleněnou duší. Pán mne připus-til do jejich tajemství zhanobení. A navíc mně, řeholnici, udělil vý-sadu, abych pochopila až do dna dábelskou sílu zla.

Vím že od nynějška budu věřit slovům povzbuzení a útěchy, která dokážu vylámat ze svého ubohého srdce, protože má historie je jejich historií. A má odevzdanost opírající se o víru jim bude moci být příkla-dem, nebo alespoň poslouží ke kon-frontaci s jejich mravními a citovými reakcemi. Stačí znamení, slabounký hlas, bratrské zavolání, aby uvedlo v pohyb naděje zástupu neznámých lidí. Bůh vyvolil mne, kéž mi odpustí tuto domýšlivost, abych vedla ty nejvíc zhanobené z mého lidu ke svítání vykoupené svobody. Nesmějí mít už pochybnosti o upřímnosti mých návrhů, protože přicházím ja-ko ony od hranice ohavnosti.

Vzpomínám si, když jsem chodila v Římě na univerzitu "Auxilium" na filozofickou fakultu, jedna starší profesorka slovanské literatury mně citovala tyto verše básníka Alexije Mysloviči: "Nesmíš zemřít, protože sis zvolila stát na straně dne." Té noci, kdy mne celé hodiny Srbové trýznili, stále jsem si opakovala tato slova, která se mi zdála balzámem pro vlastní duši, a to ve chvíli, kdy se mne již zmocňovalo zoufalství. Nyní již všechno pomínulo a obrá-tím-li se zpět, mám dojem, že jsem měla jen ošklivý sen.

Všechno pomínulo, matko, ale teď všechno začíná. V telefonickém rozhovoru jste mi řekla slova útě-chy, za která vám budu vděčna po celý život. Ale pak jste mi položila jasnou otázku: "Co uděláš s životem, který ti byl násilím vložen do lůna?" Cítila jsem jak se vám chvěje hlas při této otázce. Nepovažovala jsem za dobré na ni hned odpovědět. Ne že bych neuvažovala o tom, jak se mám rozhodnout. Ale abych nenaru-šovala vaše eventuální plány se mnou. Já se už rozhodla. Budu-li matkou, dítě bude moje a nikoho ji-ného. Vím, že bych je mohla svěřit jiným lidem, ale ono má právo, i když jsem je neočekávala a o ně nežádala, na moji mateřskou lásku. Rostlina se nesmí vytrhnout z ko-řeňů zrnka obilí, které padlo do brázdy. Potřebuje vyrůst tam, kde je vrhl tajemný i když zločinný rozsé-

vač. Uskutečným své řeholní povolaní i když docela jiným způsobem. Nic nežádám od své kongregace, která mi už dala vše. Jsem vděčna za solidaritu, kterou mi projevily spolusestry. Zahrnuly mne v těchto dnech něžnými pozornostmi. Zvláště však, že se mne na nic nevyptávaly. Odejdu se svým dítětem. Nevím kam, ale Bůh, který náhle zlomil mou největší radost, mi ukáže cestu, na které bych splnila jeho vůli. Sta-nu se opět chudá. Opášu se starou zástěrou, vezmu si dřeváky, které u nás nosí ženy ve všedních dnech, a půjdu se svou matkou sbírat prys-kyřici z kůry modřinů v našich velkých lesích. Musí přede někdo začít lámat řetěz nenávisti, který tak hyzdí naše země. A dítě, které přijde, přijde-li, budu učit jen a jen lásce. Ono pak, narozené z násilí, bude ve-dle mne svědčit, že člověk je velký jen jedním a to odpuštěním.

ÚMYSL APOŠTOLÁTU MODLITBY - KVĚTEN 1994

Ú m y s l v š e o b e c n ý

Aby zesílilo pouto jednoty a spo-jení mezi laiky a kněžími, mezi kně-žími a biskupy, biskupy a papežem.

Určité úseky NZ, hlavně u Lu-káše, nás zpravují o tom, že první křesťané prožívali důležité momenty víry a vnitřní jednoty společně. Vý-razným důkazem je text u sv. Luká-še "Setrvali v apoštolském učení, v bratrském společenství, v lámání chleba a v modlitbách" (Sk 2,42). Tento verš patří k místům, o nichž exegeti říkají, že tvoří jakýsi souhrn a přechod od jednoho úseku k dru-hému.

Na první pohled se dá rozdělit na čtyři prvky:

a) učení a bratrská jednota,

b) lámání chleba a modlitba. Je zde vystižena těsná souvislost mezi naukou (učení) a láskou (bratrské spojení) - a mezi náboženskými projevy života. Z toho tedy vyplývá, že první křesťané živilí svou víru z učení, předávaného apoštolů a do-svědčovali ji duchovní jednotou a společenstvím. Základem všeho byl posvátný prostor bohoslužby a mod-litby.

Druhá část, týkající se společen-ství lámání chleba a modlitby, je za-měřena na kult, to znamená vztah věřících k Bohu v duchovní jednotě: tvořili totiž jedno srdce a jednu duši (Sk 4,32). Než se sjednocení projeví ve sdílení hmotných statků, musí předcházet sjednocení ve víře a v jed-nom duchu. Počátkem a pramenem víry jsou apoštolové. Je mimo jakou-koli pochybnost, že výrok "lámání chleba" a "modlitby" naznačují svá-tostnou a kultovní sféru. Apoštol Pavel to vyjadřuje: "Je to jeden chléb, a proto my - i když je nás mnoho - tvoříme jedno tělo, protože všichni máme účast v tom jednom chlebě" (1 Kor 10,11).

Prakticky neexistuje církevní apo-štolský a křesťanský život bez této známky modlitby. Máme dojem, že první křesťané se modlili bez pře-stání a za všech okolností, aby tak naplnili Ježíšův pokyn: "Je třeba se stále modlit a neochabovat" (Lk 18,1) a to "po všechn čas" (Lk 21,36).

Všechna tato činnost se rozvíjí ve společenství bez jakéhokoliv nábo-ženského individualismu. Ve vzá-jemné jednotě ve víře a v učení s apo-štolů. Toto církevní společenství prvních křesťanů, které tak mistrně vylíčil sv. Lukáš, nám často předklá-dá i učitelský úřad, obzvláště v kon-stituci II. Vat. koncilu "Lumen Gen-tium" a na mimořádné biskupské synodě v poselství, které mluví o cír-kvi jako o společenství.

V tomto společenství jsou spojení laici s duchovními, kněží se svými biskupy a ti s nástupcem Petrovým, který je viditelným základem církev-ní jednoty.

A za posílení této jednoty podle úmyslu Apoštolátu modlitby v kvě-tnu prosíme.

Ú m y s l m i s i j n í

Ať lidovou zbožnost, šířenou mezi věřícími v mariánských svatyních, provází misionářské nadšení.

Nejstarší mariánské svatyně jsou v Nazaretě, Betlémě, Ain Karin (kde Panna Maria navštívila Alžbětu), v Jeruzalémě (její smrt a Nanebevze-tí) a v Efezu. Během prvních staletí se mariánské svatyně rozmnožily po celém křesťanském světě a staly se cílem nesčetných poutníků. Dodnes nachází zbožnost věřících útěchu v těchto poutích, ať už je konají jako pokání za hříchy, či si chtějí vyprosit zvláštní milosti, a velmi si jich váží.

Řada těchto svatyní vznikla z uctí-vání obrazů, soch nebo předmětů, které mají vztah k Matce Boží. A když se v souvislosti s těmito předměty a místy počaly dít zázraky, byly poutě považovány za projev víry, nutný k obdržení zvláštních milostí, anebo za projev vděčnosti.

V moderní době stojí často u vzni-ku mariánské svatyně zjevení. Li-dová zbožnost považuje tato místa za posvátná. Jejich návštěva živí a posiluje víru a dává jí zvláštní vý-znam v běhu všedního života.

Když jsou tato místa a programy na nich dobře uspořádány, stávají se výbornou příležitostí k nové evangelizaci poutníků. Vždyť Ježíš sám stále mluvil k zástupům, jak to čte-me v evangeliu. Misijní úmysl Sv. Otce na tento měsíc připomíná orga-nizátorům poutí a správčům ma-riánských poutních svatyní, že v je-jich programu nikdy nesmí chybět misionářské nadšení, hlavně při adoracích a v promluvách. A když se poutníci modlí za své potřeby a přimlouvají se u Matky církve i za druhé, neměli by zapomínat u Krá-lovny misii ani na misijní potřeby v celém světě, a na to, aby misionáři vnášeli lásku jejího Syna k těm, kte-ří ho ještě neznají.

A nakolik se mariánská poutní místa stanou opravdu místy hlubo-kých obrácení a duchovní obnovy, o tolik se bude víra více šířit jak v našich rodinách, tak v celé společ-nosti.

Ú m y s l n á r o d n í

Abyste křesťany spojovala poctivá práce a abyste dokázali spojovat své síly pro důležité úkoly, na které jed-notlivec nebo farnost nestačí.

Jeden starý kněz říkával mladým lidem před svatbou, že se nemají brát ani z lásky ani pro peníze, pro-tože obojí pomine: jen společný zá-jem zůstává. Měl pravdu. Společný zájem a odpovědnost dává dohroma-dy a udržuje pospolu nejen rodiny, fotbalová družstva, sportovce a růz-né skupiny lidí, nýbrž i křesťany. A ty zvlášť!

Ježíš při poslední večeři usilovně prosil Otce, aby všichni byli jedno, aby ho tak svět poznal. Jednotu však dává společný cíl a snaha o něj. Pro křesťany je v sociální oblasti společným cílem poctivá práce. Není to cílem a povinností jen křesťanů, nýbrž každého člověka. Ovšem křes-ťanů obzvlášť! Za minulých čtyřicet let jsme si příliš zvykli práci odbyť a odstát. To křesťan nesmí!

Dále mají křesťany sjednocovat těž ty úkoly, na které jednotlivec nebo farnost nestačí. V katolickém tisku nebo v kostelích jsou teď až příliš často výzvy k finanční pomoci ať při stavbě či opravě kostela nebo nějakého charitativního zařízení, na které jednotlivec nebo farnost sama nestačí. To znamená, že bez cizí po-moci dílo ani nedokončí.

Zde je třeba říci slovo i do kněž-ských řad. Nejsou tak vzácné přípa-dy, že kněz ve farnosti si myslí, nebo tak alespoň jedná, jakoby jednotlivým prvkem byl on. Ani on však, jakkoliv velké má organizační schopnosti ne-bo autoritu, sám bez pomoci druhých mnoho nedokáže. I on musí sjedno-covat křesťany v duchu i v práci.

Mimoto někdykolikrát za rok jsou věřící vyzýváni, aby přispěli buď na seminář nebo na potřebu diecéze, protože jsou úkoly, na které ani metropolitě bez spolupráce svých diecézánů nestačí. Budeme-li se na vše dívat tak, pak po podobné výzvě vrásky na čele, vzbuzené mrzutým pocitem, že - už zase po mně chtějí peníze - budou mít jiný důvod. A to: jak já bych mohl přispět tam, kde nestačí jednotlivec, farnost, ba ani diecéze?

PRAŽSKÝ DEN RODIN

Takto nazvané bylo setkání rodin pořádané v sobotu 9. dubna v Praze Novými rodinami hnutí Fokoláre. Navazovalo na světový kongres rodin Familytest '93 pořádaný v červnu loňského roku v Římě a přenášený i českou televizí.

Cílem setkání bylo rovněž pod-pořít iniciativu Svatého Otce, jehož jménem se celá katolická církev připojila k Roku rodiny, který letos vyhlásilo OSN. Mottem dne bylo "Rodina - naděje společnosti". Při-šlo více než 1300 účastníků nej-různějšího věko-vého složení.

Sympatickým úvodem byla píseň dětí hovořících o jejich představě lepšího světa, kde "nevládne zisk" a kde "lidé nechodí v tmách, mají se rádi a nemají strach". Následovaly některé osobní zkušenosti ze života jednotlivých manželství, které byly prakticky nosným pilířem celého dne. Mezi jinými se hovořilo o snou-beneckém vztahu prožívaném v čis-totě, která je výrazem lásky. Zazněla některá svědectví novomanželů i po-četných rodin o tom, jak v rodině hledá jeden k druhému cestu. Zají-mavé bylo vyprávění o vztahu rodičů s dětmi, kdy děti svým spontánním životem podle evangelia "vycho-vávají" mnohdy i rodiče samé. Ne-dávno ovdovělá žena přinesla své svědectví o živém vztahu k Bohu a k blízkému společenství rodin v do-bě, kdy jí zemřel manžel a zůstala sama s dětmi. Velký ohlas vyvolala upřímná zkušenost mladých manže-lů, která ukázala krásu intimního vztahu prožívaného jako dar jeden druhému bez kompromisu s nepři-rozenými metodami bránícími poče-tí. Další zkušenosti se týkaly sou-sedských vztahů, důležitosti komu-nikace a otevřenosti mezi jednotli-vými členy rodiny atd.

Jedním z nejvýznamnějších mo-mentů celého setkání byla část listu Svatého Otce rodinám, který před-stavila dvojice psychologů pracujících v oblasti rodiny a mezilidských vztahů.

Důležitým bodem programu bylo i poselství Chiary Lubichové rodi-nám světa, jehož základní myšlen-kou je to, že jednotlivé aspekty ži-vota rodiny proží-vaného ve vzá-jemné lásce se mohou stát vzo-rem pro život celé společnosti.

Nechyběly také četné písně a choreografie. Závěrem byl předsta-ven projekt "adopce na dálku", to jest možnost pomoci opuštěným dě-tem nebo dětem v nouzi formou pravidelných finančních příspěvků na jejich zabezpečení až do doby do-spělosti. Nové rodiny z České repu-bliky touto formou adoptovaly něko-lik dětí v Brazílii.

Dojmy účastníků Dne rodiny ho-vořily o jejich novém odhodlání, velkém povzbuzení a rozhodnutí roz-šířit tyto myšlenky na celou společ-nost. Mnoho z nich vyzdvihlo tole-ranci, úctu a pravdivost evangelního života rodiny a někteří si odnášeli nová ponaučení do svých manžel-ství, např. v oblasti manželské čis-toty a přijetí života.

"... jestliže pozorujeme rodinu... můžeme v ní objevit nesmírné a vzácné hodnoty. Rodina je založena na lásce mezi manžely, mezi rodiči a dětmi, mezi sourozenci i gene-racemi. Je to láska, která roste a neustále sama sebe překonává," říká Chiara Lubichová. A právě tuto ce-stu den rodin mnohým znovu ote-vřel.

Jiří Burdych

ANGLIKÁNI PRO LAICKÉ VEDENÍ EUCHARISTIE?

Po sporech o svěcení žen dostává anglikánská církev další trhliny. Synoda anglikánské arcidiecéze v Sydney (Austrálie) se usnesla, aby v budoucnu mohli Eucharistii vést i laici ("Lay Presidency"). Rozhodnutí ještě není právoplatné, protože je dosud neschválil arcibiskup Harry Good-hew, i když s ním sympatizuje. Uvědomuje si zřejmě, jaký by to mělo ohlas u ostatních anglických diecézí a hlavně jak by to zatížilo ekumenické vztahy ke katolické, pravo-slavné a starokatolické církvi. U všech je vedení Eucharistie (sloužení mše) vyhrazeno jenom kněžím.

Není náhodou, že sydneyjská arcidiecéze je první anglikánskou diecézí na světě, která chce nahradit kněze laiky. Tvrdí se o ní, že má silně pro-testantskou orientaci. Většina členů synody jsou zastánci idea nahradit "kalich" "Písmem": odmítnutí "obětního charakteru" mše. Prakticky by to znamenalo likvidaci svátosti.

Diskuse o "Lay Presency" sice už začala i v jiných diecézích a navrhuje ji na program generální synody. "Church of England" má však silné "katolizující" křídlo (jak se ostatně ukázalo už ve sporu o svěcení žen na kněze) a pokus o faktickou likvidaci mše narazí zřejmě na odpor.

(Canberra 6.4.1994
- podle Kathpressu)

ZE SVĚTA...

"EMBARGO" NA NÁBOŽENSTVÍ

V letošním roce byly v Číně uve-deny v platnost dva dekrety, které znamenají další ztížení hlásání evan-gelia v této zemi. Úřady zakázaly cizincům jakoukoliv tzv. "nábožen-skou propagandu" a všem křesťan-ským církvím zakázaly přijímat ze zahraničí jakékoliv materiální nebo peněžní dary. Zároveň nařídily všem náboženským sdružením a církvím, aby konaly bohoslužby pouze v ob-jektech registrovaných státem jako sakrální budovy. To znamená úder proti ilegální katolické církvi, která na rozdíl od tzv. vlastenecké kato-lické církve zůstala věrna Římu a Sv. Otcí.

BISKUP KÜNG: ROZVEDENÍ PATŘÍ DO CÍRKVE

Sídelní biskup rakouské diecéze Feldkirch Klas Küng v nedávném pastýřském listě zdůraznil, že roz-vedení, kteří uzavřeli druhý sňatek, nemohou přistupovat ke svátostem smíření a eucharistie. To však ne-znamená, že nenáleží k církvi nebo že církve se jich zříká. Naopak, po-třebují od ní stále pomoc. Biskup Küng je zároveň prosí, aby oni sami se od církve nevzdalovali, neboť je mnoho oblastí, kde mohou být užiteční.

DOBRÁ SITUACE V RUMUNSKU

Podle L'Osservatore Romano představují katolíci v Rumunsku 8 procent celkového počtu obyvatel-stva. Vatikánský list chválí jejich vy-sokou účast na nedělní liturgii, vy-soký počet přistupujících ke svatému přijímání a velký zájem o kněž-ská a řeholní povolání.

Zároveň však poukazuje na ka-tastrofální nedostatek základní ná-boženské literatury, což je důsledek 40 let komunismu. Chybí misály, katechismy pro děti i dospělé, ne-mluvě už o náboženských knihách a časopisech v rumunské řeči.

Jsem přesvědčen, že ne-chcete žádnou církev, která zjevně krátí požadavky Ježíše nebo poklady víry prodává za levné ceny. Chcete církev, která jasně mluví a věrohodně žije. Církev, která má lidem dneška zprostředkovávat naději - bez toho, že by se vydávala duchu doby.

Jan Pavel II.

OTČE NÁŠ

Sv. Ludvík z Montfortu

Sv. Augustin říká, že kdykoli se zbožně modlíme Otče náš, odpouští se nám všední hříchy. Spravedlivý padne sedmkrát za den, ale v modlitbě Páně nalezne sedm pro-seb, které mu pomohou vyhnout se pádům a budou ho chránit před ne-přáteli jeho duše.

Náš Pán, protože ví, jak jsme sla-bí a bezmocní a jak často se dostá-váme do potíží, učinil svou modlitbu krátkou a snadnou, takže když ji ří-káme zbožně a často, můžeme si být jisti, že Všemohoucí Bůh nám rychle přijde na pomoc.

Chci říci pár slov vám, zbožným duším, které věnují malou pozornost modlitbě, kterou nám dal, a o kterou nás žádá sám Syn Boží: Je načase, abyste změnili způsob svého smýšle-ní. Líbí se vám jen modlitby, které napsali lidé... Jako kdyby někdo, i kdyby to byl nejchytřejší člověk na světě, mohl lépe vědět, jak se máme modlit, než sám Ježíš Kristus! Hledá-te modlitby v knihách, které napsali lidé, skoro jako byste se styděli za modlitbu, kterou nám odkázal náš Pán.

Namlouváte si, že modlitby v těch-to knihách jsou pro vzdělané a bo-haté lidi vyšších tříd a že růženec je jen pro ženy a děti nižších vrstev. Jako kdyby modlitby a chvály, které jste četli, byly krásnější a víc se lí-bily Bohu, než ty, které nacházíme v modlitbě Páně! Je to velice nebez-pečné pokušení, zanedbávat modlit-bu, kterou nám dal sám Pán, a místo ní se obrátit k modlitbám, které na-psali lidé.

Nemám nic proti modlitbám, které napsali svatí, aby povzbudili věřící k Boží chvále, ale nesmí se jim dávat přednost před modlitbou, kterou vy-slovila Vtělená Moudrost. Kdo opo-míjí tuto modlitbu, je to jako by pomi-nul pramen a šel pro vodu do potoka, místo čisté vody pil špinavou.

Protože růženec se skládá z mod-litby Páně a z andělského pozdra-vení, je to čistý a mocný pramen, vy-věřající ze studnice milosti, zatímco ostatní modlitby z knih jsou jen ten-ké praménky.

Dotýkáme se Srdce Božího

Když říkáme tuto úžasnou modlit-bu, dotýkáme se samotného Srdce Božího, když Jej oslovujeme sladkým jménem Otče..., Otče náš. Je nejdraž-ší Otec; všemohoucí ve svém stvo-ření, úžasný ve způsobu, jímž udr-žuje svět, plný lásky ve Svě Božské prozřetelnosti... vždy dobrý a neko-nečný Vykupitel.

Bůh je náš Otec, proto jsme všich-ni bratři... a nebe je naším domovem a naším dědictvím. To by mělo boha-tě stačit k tomu, abychom milovali Boha a svého bližního a nelpěli na věcech tohoto světa.

Máme milovat svého nebeského Otce a říkat Mu stále znovu: Otče náš, jenž jsi na nebesích...

Všechno, co potřebujeme

Lidé, kteří se pozorně modlí mod-litbu Páně, váží každé slovo a rozjí-mají o něm, se právem mohou pova-žovat za blažené (blessed), protože v tom nacházejí všechno, co potřebu-jí, nebo si mohou přát. Protože Otče náš zahrnuje všechny naše povin-nosti k Bohu, projevy ctností a pros-by o všechno, co potřebujeme pro duši i pro tělo.

Tertulián říká, že Otče náš je shr-nutím Nového zákona. Tomáš Kem-penský říká, že převyšuje všechny přání všech svatých; že je krystaliz-ací všech krásných obrazů žalmů a kantiků; protože jím prosíme Boha o všechno, co potřebujeme; protože Ho jím chválíme nejlepším způso-bem; protože jím pozvedáme své du-še ze země do nebe a spojujeme je s Bohem.

Sv. Jan Chrisostom říká, že nemů-žeme být Mistrovými učedníky, ne-modlíme-li se jako On a způsobem, který nám ukázal. Kromě toho Bůh ochotněji naslouchá modlitbě, kterou jsme se naučili od Jeho Syna, než našim lidským modlitbám, pozname-naným naší ohraničeností.

Směli bychom říkat Otče náš s jis-totou, že věčný Otec to slyší, protože je to modlitba Jeho Syna, kterého vždycky vyslyší, a my jsme Jeho učedníci. Bůh zajisté přijme naše prosby spojené s modlitbou Páně.

PATRON NAŠICH RODIČŮ

Jeho hrob se nachází na jednom z postranních oltářů pražské svato-vítské katedrály. Jeho památku sla-víme 30. dubna. Je to jeden z poza-pomenutých českých patronů nečes-kého původu - svatý Zikmund. Jeho pozemský život neměl s naší zemí nic společného. Teprve po smrti byl s ní svázán a byl u nás svého času dosti uctíván. A přece je tu cosi, čím se tento dávný svatý podobá tolika dnešním Čechům...

Zikmund byl burgundským králem. Roku 524 jej zavraždili Frankové poté, co vtrhli do jeho země. Později začal být ctěn jako mučedník a jeho tělo bylo převezeno do Sv. Mořice ve Švýcarsku. Odtud je dal po několika dalších staletích odvézt do Prahy císař Karel IV., jenž se stal jeho velkým ctitel a pojmenoval po něm jednoho ze svých synů. Sv. Zikmundovi se v té době připisovalo mnoho zázraků. Sám Karel IV. byl uzdraven z nemoci na jeho přimluvu.

V čem je však ona podobnost mezi životem tohoto svatého a životy českých lidí žijících o půl druhého tisíciletí později? Rozhodně ne ve svatosti - naopak. Zikmund totiž patří mezi světce - kajícíky. Obrátil se plně k Bohu teprve poté, co vykonal svůj hrozný čin. Nechal se oklamat, když mu namlouvali, že jeho vlastní syn jej chce připravit o trůn. V návalu hněvu a obav ho nechal usmrtit. Vzápětí však lítal a ve své lítosti vytrval až do své vlastní násilné smrti.

To je tedy ona podobnost. Snad to byl i Boží záměr, aby se právě proto stal ochráncem národa, jehož příslušníci se v tak velkém počtu dopouštějí stejného zločinu. Vždyť málokde v Evropě se z lidí tak často stávají Herodesové, kteří dávají děti usmrtit jen proto, že se bezdůvodně obávají o svou kariéru, pohodlí a bohatství.

Každé zlo, jehož se člověk dopustí, působí další zlo v něm samém, pokud nedokáže změnit smýšlení a upřímně litovat. A to je jeden z mnoha problémů způsobených zabíjením nenarozených. Jejich matky i otcové, kteří potrat chtěli, si málokdy dokáží přiznat, že se dopustili zločinu a vyvodit z toho pozitivní důsledky. Spíše se zatvrdí a běda tomu, kdo by před nimi odsoudil potraty. Nejčasěji chtějí na celou tu nepřijemnou věc zapomenout, ale běda - tudy cesta nevede. Z lidského nitra nelze nic pouhým chtěním prostě odstranit. Výčitky svědomí se "uměle ukončit" nedají. A tak pocity nepřiznané viny působí u rodičů potracených dětí nejen narušení charakteru a úpadek morálky, ale i těžké psychosomatické poruchy.

Zde nám může být přimlůvcem světec, který dokázal uzdravit své nitro tím, že svůj hřích uznal a odčiňoval, a který i mnoho jiných lidí uzdravil. Prosme jen za náš ubohý národ, prosme zvláště za ty, kdo se přímo poskvřili úmyslem dítěte se zbavit. Aby dokázali pokorně své viny uznat a tak se uzdravit ze svých traumat. Aby i oni dokázali toto zlo otevřeně pojmenovat před druhými a nebyli i jim příčinou pádů svými špatnými řečmi a radami. Aby si celá naše společnost dokázala přiznat pravdu.

Svatý Zikmunde, pros za rodiče utracených dětí a za uzdravení našeho národa!

Vít Cigánek

MICHELANGELOVA ROZJÍMÁNÍ

Nikdy neuléhal bez večerní modlitby a tak i dnes vyňal z pláště svůj žaltář. Neboť již několik let si navykl každého večera se modlit jeden ze sto padesáti žalmů, počínaje prvním. A když dospěl po sto padesáti dnech k poslednímu, začal příštího dne opět prvním. A tu záhy zpozoroval, že tato knížka je pro něho nejen modlitbou, ale i velkým zápisníkem, v němž jako by bylo zaznamenáno vše, co toho dne prožil, lépe, než by kdy dovedl zapsat sám. V zrcadle žalmových veršů všechny příhody prožitého dne se teprve objevily v pravé podobě.

A tu si zvykl i pro příští den hledat v žalmu, který byl toho dne na řadě, heslo, jímž by všemu, co jinak bylo záhadné, rozuměl, klíč, kterým by si otevřel. Jediný verš byl často klíčem, ale kdyby byl porušil svůj pořad, zvolil jiný žalm, klíč by již toho dne nebyl zapadl. A tu již věřil, že přesným opakováním pořadí oněch sto padesáti žalmů sleduje jakousi nadpřirozenou kostru svého osudu.

Karel Schulz: Kámen a bolest

ROMEO A JULIE

Svou největší tragédii lásky začal psát **William Shakespeare (23. 4. 1564 - 23. 4. 1616)** před čtyřmi sty lety. Zároveň si letos v dubnu připomínáme 430. výročí narození tohoto nejslavnějšího Angličana, mistra dramatu, poezie i hereckého umění. K jeho obdivovatelům patřil i Goethe: *"Shakespeare, můj příteli, kdybys byl ještě mezi námi, nemohl bych žít jinde než s Tebou, jak rád bych hrál podružnou roli nějakého Pylada, kdybys ty byl Orestem."*

Psát o Shakespearovi znamená psát o životě. Ve svých dramatech se projevuje jako vynikající znalec lidských povah, utrpení a touhy po spravedlnosti, ukazuje pestrý život i prchavost štěstí. Klidné scény se dynamicky střídají s těmi, v nichž rychlost je prostředkem osudu, smutek se střídá s veselím a nadějí. Ve všech Shakespearových hrách jde o boj pravdy se lží, dobra se zlem, přičemž zlo je vždycky potrestáno, i v komediích. Dospívá se také k poznání pravdy, k odpuštění a ke smíru, byť někdy za cenu nejvyšší. Starší předlohy přivádí Shakespeare svým básnickým uměním k dokonalosti. Geniální je i v tom, že svým postavám nic nevnucuje a dokáže se vcítit do jejich myšlenek a činů. Schiller k tomu napsal: *"Shakespeare, člověk, zůstává skryt za svým stvořením jako Tvůrce vesmíru."*

Shakespeare straní těm, kdo ne-hledí na hmotný prospěch, kdo jed-nají mravně, kdo mají v srdci dobro a lásku. A tak dává často nábožen-ský podtext tomu, co chápeme jako zábavu. Shakespeare se projevuje i jako dobrý znalec bible. Ale bibli znalo i obecnstvo jeho doby. Hry byly přece psány v epoše víry a také z pohledu víry chápány a přijímány. Bible a kompletní díla Shakespea-ova jsou dvě stejně velké knihy, srovnatelné i některými prvky obsa-hu. V obou najdeme dramatickosti i lyriku, vášnivou lásku i nenávisť, strach ze smrti i jeho překonání, hlubokou moudrost, myšlenky na-vždy platné a krásné. Vztah k nábo-ženství a Písmu však nebývá uvá-děn v novodobých Shakespeareov-ských statích či divadelních pro-gramech. Paralely k biblickým textům jsou v Shakespeareových hrách časté, v Romeovi a Julii snad hojnější než jinde.

I když mnohé ze svých po-stav nechává nechává Shakespeare v průběhu dramatu zahynout, má je nevýslovně rád. Je přímo posedlý psaním her a veršů, tak jako Richard III. a Macbeth jsou posedlí mocí, Othello žárlivostí či Romeo láskou. Lze říci, že právě láska - k lidem, pravdě a životu - je vý-znamným rysem Shakespeareovy tvorby. Uvádí se, že slova láska (love) a milovat (to love) se v jeho dílech vyskytují 3025 krát, slova smrt (death) a umírat (to die) 1660 krát. Obzor lásky se mnohdy zasejí hrůzou z neznámých budoucích svě-tů, z toho, že náš svět se rozplyne jako sen, ale láska - nejen Juliina a Romeova - zůstává silnější než smrt. A to je další pojtítko mezi biblí a Shakespeareem.

Pavel Kroupa

MARIA VE SVĚTLE VÍRY

(13 - dokončení)

Maria, stálá Prostřednice všech milostí (2) (Leo Scheffczyk)

Se vzrůstajícím zájmem se od patristických dob poukazovalo také na Mariinu roli spolutrpitekly a to-muto postoji byl dodán i teologický význam s ohledem na skutečnost, že pod křížem stála Maria sama, zatím-co takřka všichni učedníci se roz-utekli. V souvislosti se Simeonovou předpovědí o meči (Lk 2,34n) vzrů-stalo přesvědčení, že Maria pod kří-žem trpěla spolu se Synem a jako spolutrpitekka přijala ovoce vykou-pení. Sv. Ambrož Milánský položil při tom další otázku, zda Mariino utrpení svým způsobem nepřispělo k vykoupení; nechtěl tím však tvr-dit, že šlo o výslovné společenství ve vykupitelském díle. Nato označil Pa-schasius Radbertus Marii přímo za mučednici, prohlásil dokonce, že Maria je více než mučednice, protože trpěla spolu s Kristem i v nejzašší duševní hloubce. Z toho lze právem vyvodit, že Mariina součinnost pod křížem dosáhla nejvyššího stupně odevzdání. Byla ve své vlastnosti ja-ko prvovykoupená a nejuplněji vy-koupená vtažena do díla spásy, a to právě v tom bodu, kdy Kristus spá-su dovršil. Tato myšlenka pak ve středověku nabyla postupně zvláště silného důrazu, např. u Arnolda z Bonnevalu (+ 1156), který formu-loval přímo zákon tohoto spole-čenství: "Maria a Kristus byli jedno tělo, jeden duch, jedna duše, jedno srdce; od doby, kdy jí bylo řečeno: **Pán je s tebou**, nebylo jí to, co jí bylo zasvěceno a svěřeno, již nikdy odňato." Ale právě toto silné zdů-raznění Mariina spolutrpení nás přivádí k poznání, že i teologie stála před úkolem definovat zvláště rozdíl mezi dílem Ježíše Krista a součin-ností Marie jako Prostřednice.

Tento úkol byl však fakticky ře-šen až v nové době. Ve středověku se nejdříve ne v malé míře rozšířilo pojetí o Mariině součinnosti, takže jí by přiznán titul "Spoluvykupitelka". Toto označení pro Mariinu zpro-středkující roli se objevilo poprvé ve 14. století. Teologická interpretace jeho obsahu však v následujícím ob-dobí nebyla jednotná. Někteří teo-logové zastávali názor, že Maria svou spoluúčastí na utrpení pod křížem k ovoci vykoupení svým způsobem přispěla a zasloužila se o ně, i když přirozeně ne stejnou měrou a mocí, jako sám Vykupitel. Jiní to hodnotí zdrženlivěji a prohlašují, že svou spoluúčastí zprostředkovala ovoce vykoupení jen jednotlivcům.

V novější době je Mariina zpro-středkující úloha při vykoupení ob-sažena a doporučena v některých papežských encyklikách. Tak nazval Pius IX. Marii v dogmatizační bule "Immaculata Conceptio" "Společnicí božské oběti" (Consors divini sacri-ficii). Lev XIII. označil Marii v encyk-lice "Jucunda semper" z 8. září 1894 podobným způsobem jako tu která "má s Kristem spoluúčast na díle vykoupení lidského rodu".

V dogmatizační bule k Nanebe-vzetí Panny Marie nazval Pius XII. Marii dvakrát "Pomocnice Vykupi-tele". Důsledně však nepoužíval vý-raz "Spoluvykupitelka".

II. Vatikánský koncil, který chtěl, pokud jde mariologii, zůstat zdržen-livý, prohlásil nicméně ve stejném smyslu: "Mariino mateřství trvá v ekonomii milosti bez přerušování a ustavičně od chvíle, kdy dala při zvěstování svůj souhlas a bez váhání v něm vytrvala pod křížem, až do dovršení spásy všech vyvolených. Proto je v církvi zývána pod titulem Prostřednice" (Lumen Gentium, 62). Koncil však dodává: "To však nutno chápat tak, že důstojnosti jediného Prostředníka nic neubírá ani nepřídává."

Tím koncil naznačil také hranice Mariina spolupůsobení při vykoupení. Ty vymezuje dnešní teologie (M. Schamus, H. M. Köster, O. Semmelroth) tak, že Mariina spolu-působení spočívá v její (v ní zvláštní milostí způsobené) připravenosti, otevřenosti a v jejím přijetí Kristovy pokuty za hříchy. To není žádná pasivita, nýbrž právě receptivita a čin-ný přístup, který uplatnila ve jménu všech. To vede k tvrzení, že Maria byla na díle vykoupění spoluúčast-na přímo a bezprostředně, ale přece jen receptivně tím, že onen život, který Ježíš Kristus pro lidstvo vy-dobyl, přijala a v duševně-morálním smyslu jej lidem zprostředkovala. Její činnost není něčím, co vykoupení způsobilo, nýbrž tím, co vykoupení přijalo. Čin Ježíšův a čin Mariin se nacházejí v rozdílných rovinách přičinnosti. Ten první je působící, ten druhý přijímající. Do-stáváme se tak tímto způsobem k pravé a bezprostřední spoluúčasti Panny Marie na díle vykoupění; bez ní by toto dílo v té formě, jakou si Bůh zvolil, nebylo možné. V tomto pojetí Mariina postavení se Maria stává obrazem, ano přímo předobrazem spásu přijímající a lidstvu zpro-středkující církve, ale také před-obrazem všech spásu přijímajících lidí. Jako předobraz církve zůstává však stejným způsobem jako církev mimo Krista, jakožto ta, kdo Kristu slouží, ne něco jako On, který je Hlavou, jež jedná a vládne. Konečně můžeme z toho vypožorovat, o co vlastně katolickému vědomí víry jde, když uznává Marii jako Prostřednici. Je to spoluúčast církve a člověka na plném dokonání vykoupění, k němuž patří i podmínka, že je osobně a aktivně přijato.

Odtud pramení ještě hlubší myšlenka, že milost lidí nenutí a že Bůh a člověk si v dění spásy navzájem od-povídají jakožto partneři, i když s nestejnými právy. To všechno Ma-ria nejen zviditelňuje, ale i zaručuje.

Mariino prostřednictví však pře-kračuje "jesle a kříž", jelikož Maria žije ve slávě Kristově, a tak v ní církev jako ve svém vrcholu již zasahu-je do světa věčného oslavení. To, že Mariino spolupůsobení na vykoupění lidstva, které osvědčila u jeslí i pod křížem, nekončí jejím nanebevzetím, je zřejmý a nutný důsledek zásadní role, kterou má po boku Kristově a která nemůže být omezena na její lidský život. Proto také křesťanské myšlení víry právem její oslavení vyjádřilo také titulem "Královny ne-bes", i když v poněkud jiné formě. Její aktivita pro spásu světa a lidí má nyní charakter přímlyvy. Ta se uskutečňuje ve vztahu k Mariině aktivitě u jeslí a pod křížem. Tak jak se tam nabídla božskému Vykupiteli se všemi svými lidskými silami, on přijal její nabídku a ona byla napl-něna plností Kristova života (ten však již převedla také na lidstvo), tak se nyní dokonává i její přímlyv-né spolupůsobení. Ona nyní nese ve svém univerzální postavení jako předvoj církve v nebeské slávě spolu s církví i celé lidstvo před Kristovu tvář a zprostředkuje jim tak dar mi-losti. A tak požívá církev "v důvěry-plném volání .. přímlyvy své Pro-střednice a Pomocnice" (Pavel VI., *Marialis cultus*, 22). Svou přímlyvou a zprostředkováním milosti uskuteč-ňuje své duchovní mateřství vůči vě-řícím.

Jakkoliv toto přímlyvné spolu-působení při zprostředkování milosti nabylo ve věřícím myšlení teprve pozdě své přesné pojmenování a jas-nou formu, bylo tento pojem byt' v nerozvinuté podobě obsažen již v původním pojetí její role a její osobnosti. Již ve Skutcích apoštol-ských vystupuje Maria jako přímlyv-kyne uprostřed církve ve své "proseb-né funkci" (srov. Sk 1,14). A v prv-ní známé křesťanské mariánské modlitbě se praví (podle ve středověku provedené modifikaci): "Naše Paní, naše Prostřednice, naše Přímlyvkyně, smiř nás se svým Synem, doporuč nás svému Synu, představ nás svému Synu." Z toho je patrný souzvuk nauky o Panně Marii od je-jího vzniku až o dneška, tato nauka se sice v průběhu času rozvíjela, ale vždy si podržela svou vnitřní sou-vislost.

Ovšem katoličtí křesťané si ne-smí zakrývat, že právě pravda o Ma-riině prostřednictví a o jejím přímlyvném postavení představuje hlav-ní rozdíl ve vztahu k evangelickému pojetí víry. Je tedy příznačné, že Pavel VI. ve své poslední mariánské encyklice v této souvislosti dal nej-dříve najevo své přesvědčení o přímlyvné síle Panny Marie v záležitosti jednoty všech křesťanů, ale součas-ně řekl: "Jsme si vědomi, že mezi představami o úloze Panny Marie v díle spásy ... u mnoha bratří ji-ných církví ... existují nemalé roz-díly" (tamt.,33).

Ozývá se zde kritika z protes-tantské strany, kterou evangelický teolog W. v. Loewenich vyjádřil slovy: "Zásluha Kristova zde není nadřazena zásluze Mariině, spíše vy-stupuje Mariina zásluha jako rovno-cenná Kristově. Maria již není ná-stroj vykoupění, nýbrž působí vy-koupení společně s Kristem samo-statně ... stala se causa efficiens (působící příčina) vykoupění." K to-mu ovšem musí katolická věrouka říct, že došlo k potlačení stanoviska o Mariině "přijímající součinnosti" v díle spásy.

To jiný teolog (H. Asmussen) vidí záležitost v příznivějším světle, když vychází z myšlenky o všeobecném kněžství a prohlašuje: Všeobecné kněžství je také spolupracující služ-ba věřících. A z toho vyvozuje: "Je-li tomu tak, pak ovšem musíme uznat, že i Maria má místo v této zprostředkující aktivitě, a to jako přední příslušník tohoto kněžského šiku." Je jistě otázkou, zda je tím vy-stižena katolická koncepce jedineč-ného prostřednictví Panny Marie. Ale i když bychom se domnívali, že nikoliv, musíme nicméně uznat, že dochází nesporně ke sblížení s katolickým stanoviskem.

To by bylo možno v dalším dia-logu zajisté ještě více sblížit.

Právě v této otázce nesmí kato-lická mariologie klást přílišné poža-davky na evangelické věřící myšlení; vždyť pravdou o Mariině prostřed-nictví, v níž církev dosud nedosáhla s určitostí definitivnímu zhodnocení, dospěla mariánská myšlenka v kato-licismu ke svému vrcholu, jehož skutečná výška nemůže být ještě s konečnou platností změřena. Ale postupný rozkvět mariánského ta-jemství od prapůvodních náznaků až do dneška ukazuje, jak všechno na Panně a Matce spěje právě k tomuto vrcholu: od paralely Eva-Maria a typologie Maria-církve přes pravdu o prvé vykoupění a prvé dokonale oslavené směřuje všechno k Mariině součinnosti na díle spásy. Teprve s této výše je možno se po-kusit přehlédnout celý smysl ma-riánského tajemství, ať už

dospěje ve věroučném vyjádření jakkoliv daleko. Také se ukazuje, že Maria je především poslední možné zakotvení Kristova tajemství v lidském, a vlastně žensky-mateřském bytí. Toto zakotvení znamená, jinak řečeno, současné zapojení jak Marie, tak církve, tak lidstva i jednotlivce do díla spásy. Z tohoto pohledu Maria zaručuje všestranný nárok církve i člověka při uskutečňování díla spásy. Jako příkladná Prostřednice je skutečným předobrazem člověka, který přijímá dar milosti a s milostí dokonává spásu světa v církvi. Význam Mariiny osobnosti jakožto ztělesnění dokonalého vkořenění Boha do dějinného lidského světa a současně dokonalého spolupůsobení lidstva na díle spásy vede k závěru: mluvit o Marii znamená mluvit o zapojení církve a zapojení jednotlivce do Kristova vykupitelského tajemství. Tak je pravda o Marii současně uzlovým bodem, v němž se stýkají rozhodující linie tajemství vykoupení, především pak tajemství člověka, jemuž je darována milost Boží, aby s ní spolupracoval. Odtud může z Mariina tajemství pramenit netušená síla pro život církve, lidstva i jednotlivce.

To má samozřejmě své důsledky i v mariánské úctě a mariánské zbožnosti, ale to je již téma pro další pojednání. (Překlad Lubomír Štula)

Firma PARAMENTY - chrámo-vá služba, Jablonné nad Orlicí šije a vyšívá: ornáty, baldachýny, korouhve, prapo-ry, košile a jiné textilní výrobky pro vybavení kostelů a obřad-ních síní. Prodáváme za výrobní ceny. Tel.: 0446/942 206.

KŘESTNÍ ROUŠKY

Rozměr cca 45 x 20 cm, jedno-duchá vyšívka, cena á 19,- Kč (+ poštovné). Obchodníkům poskytneme rabat. Možno dodat i další druhy (křestní roušky pro dospělé od 29,- Kč aj.). Objednávky zasílejte na adresu :

Jaroslav Novotný
Skrětova 35

301 27 Plzeň

MALÝ SLOVNÍK "NOVÉHO VĚKU"

Na tomto místě systematicky vysvětlujeme obsah některých pojmů, s nimiž můžete přijít do styku v rámci propagace hnutí Nového věku (New Age), které se na plno rozběhlo i v našich sdělovacích prostředcích. Slova označená v textu */ budou v tomto slovníku postupně vysvětlena.

TAO

je čínský výraz a znamená původně cestu, odvozeně pak smysl věcí nebo vnitřní řád kosmu. Taoismus jako jedno z čínských náboženství vznikl ve 3. st. před Kr. a rozšířil se hlavně za vlády Žlutého císaře Hunag-ti jako nauka Huan-Lao. Vyznačuje se velice složitými rituály, které jsou vyhrazeny pouze kněžstvu. Obsahuje také komplexní návody životního způsobu, týkající se hygieny, diety, medicíny i psychologie, meditačních technik a tělesných a dechových cvičení.

Na Západ se tento pojem dostává ve spojitosti s hnutím */New Age, který z něj přejímá především mediální techniky a cvičení. O pravé podstatě ví málokdo, i když je Tao předmětem popularizace jako jedno z hesel, které má vyjadřovat záměr přeměny světa ve smyslu nové */panteisticko-monistické harmonie. Je to často spíše jakési zaklínadlo, která má dodávat novým naukám závoj tajemna a posvátna, aby byly schopny vzdorovat i zdravému rozumu.

JAN 21,15-19

V Biblickém slovníku Adolfa Novotného, který vydal Kalich r. 1956, pod heslem Petr se dočteme:

Zplnomocnění Boží není přenosné ani odkazatelné. Boží plnomocenství platí jen té osobě, jíž bylo původně určeno. Je neopakovatelné.

Francouzský Slovník biblické teologie z r. 1970 pod tímtož heslem píše: *"Slavnostním způsobem, snad orientovaným právnícky, světuje zmrtvýchvstalý Kristus Petrovi sta-rost o celé stádo, o ovce i beránky. Slovy "následuj mne" předpovídá Petrovi i jeho mučednickou smrt. Petr "následuje" Krista, živou skálu, pastýře, který*

má moc včleňovat do církve, to je zachránit věřící před smrtí a předávat jim Boží život, kte-rý je v církvi nejdůležitějším pokla-dem. Tak je Petr skutečným "ná-městkem" Kristovým a v tom spočívá jeho poslání i velikost."

Proč si Pán vybral právě Petra? Pro lásku. A proč záleželo Kristu při volbě svého nástupce právě na lás-ce? Protože vybíral k mimořádně těž-ké a nebezpečné funkci, která se bez silného přilnutí ke Kristu nedá plnit. A Petr miloval Pána víc než ostatní. Byl sice zbabělec. V Getse-manech ho opustil, pak ho třikrát zapřel. Ale za tuto slabost se velice styděl a bylo mu toho nesmírně líto, činil pokání a pak po jeho zmrtvých-vstání mu třikrát vyznal takovou lásku, jakou mu neprokázali ostatní.

Když má tedy všem tlumočit Kristovu vůli, má pást celé stádo, musí vynikat v lásce, to znamená i ve věrnosti k němu, aby lidé měli jistotu, že když ho poslouchají, po-slouchají samého Krista.

Petr žije dál ve svých nástupcích. Petr neumírá. Ten dnešní se jmenu-je Jan Pavel. A služba tohoto posled-ního je tatáž jako prvního. Potřebuje zrovna tolik lásky a věrnosti jako on, ba dnes ještě víc, vždyť i z řad cír-kevních hodnostářů a dokonce i mnozí věřící ho kritizují a pomlou-vají, a jsou i takoví, kteří ho ne-uznávají za právoplatně zvoleného papeže. Modleme se za něho, v této tak rozbouřené době je mu potřeba tolik síly k řízení lodičky Kristovy, aby ji nezaplavily vlny liberalismu a nebrzdily spodní proudy konzerva-tizmu.

Pane, tobě nešlo při volbě Petra o jeho původ, nešlo ti ani o jeho vzdělání a výřečnost. Tebe zajímala jen jeho láska.

Dej, ať pochopíme, že láska je a zůstane prvním předpokladem těch, kteří jsou určeni pro službu v tvé cír-kvi. Rozmnož ji v nás, abychom ti mohli sloužit ve svých bratřích a ses-trách tak, jak to potřebují a jak ty si to přeješ. Amen.

(ve)